

ЛІТЕРАТУРА:

1. Використання інформаційно-комунікаційних технологій на уроках іноземної мови : тематичний збірник праць / Упоряд.: А. А. Волосюк; за заг. редакцією А. О. Лавренчука. – Рівне : РОППО, 2013. – 29 с.
2. *Готько О.* Інформаційно-комунікаційні технології - як сучасний засіб навчання в освіті / О. Готько, О. Чайковська. // Молодь і ринок . – Хмельницький, 2014. – С. 130 - 134.
3. *Гриценчук О. О.* Теоретико-методологічні основи застосування ІКТ в процесі вивчення суспільствознавчих дисциплін в країнах зарубіжжя та України: загальні підходи [Електронний ресурс] / О. О. Гриценчук // Інформаційні технології і засоби навчання. – 2010. – № 5 (19). - Режим доступу : <http://www.ime.edu-ua.net/em.html>.
4. *Мацюк О.* Формування позитивної мотивації навчання засобами ІКТ під час професійної підготовки майбутніх перекладачів / Олена Мацюк. // Молодь і ринок . – Хмельницький, 2014. – С. 64 – 69.
5. *Рождественська Д.Б.* До проблеми застосування інформаційно-комунікаційних технологій при вивченні української мови та культури мови у загальноосвітній середній школі (на матеріалі 6-9 класів) / Д. Б. Рождественська, Н. В. Сороко // Інформаційні технології і засоби навчання: зб. наук. пр. / Ін-т засобів навчання АПН України.– К.: Атіка, 2005.– С. 162–170.

*Соколова Владислава
Вінниця*

КАУЗАТИВНІ КОНСТРУКЦІЇ ІЗ СЕМАНТИКОЮ ВИКОРИСТАННЯ ІНСТРУМЕНТА ТА ФІЗИЧНОЇ СИЛИ

1. Каузативність – це лінгвістична категорія, яка властива дієсловам і відображає причинно-наслідковий зв'язок між подіями, фактами та станами. Термін «каузативна ситуація» (далі КС) є базовим поняттям категорії каузативності. Ця ситуація має складатися мінімум з двох мікроситуацій, які пов'язані між собою причинно-наслідковим зв'язком. Базову каузативну ситуацію можна представити наступною формулою тлумачення: «Х дією v_1 каузує Y виконувати дію / бути у стані v_2 », де X – каузатор, Y – каузат [2: 12].

Об'єктом дослідження є каузативні конструкції (далі КК) в англійській та українській мовах, напр. ,англ.*to kill smb with smth* 'вбити кого-небудь чим-небудь', *to throw smth at smb* 'кинути що-небудь в кого-

небудь', *to cause smb to do smth* 'змушувати кого-небудь робити що-небудь', *to stir smb's wrath* 'викликати чийсь гнів', укр. *вдарити кого-небудь чим-небудь, штовхнути кого-небудь рукою*.

Предметом є семантика КК в англійській та українській мовах.

Мета полягає у проведенні семантичного аналізу одиниць дослідження та визначенні спільних і відмінних ознак англійських та українських КК.

Матеріалом дослідження слугують 1186 конструкцій (632 конструкцій в англійській та 554 конструкцій в українській мові), отримані методом суцільної вибірки з текстових джерел англійської та української мов, з-поміж яких, зокрема, англійські романи Артура Гейлі «Готель», Вільяма Сомерсета Моєма «Театр», Джорджа Оруелла, «1984», Василя Барки «Жовтий князь», Володимира Винниченка «Сонячна машина», та інші.

На думку М. Шибатані, каузативна ситуація має відповідати двом умовам:

1) каузувальна подія та подія, яка каузується, розподілені в часі таким чином, що подія, яка каузується, може відбуватися тільки після каузувальної;

2) каузувальна подія та подія, яка каузується, є взаємозалежними, й існування події, яка каузується, можливе тільки за умови реалізації каузувальної події. Якщо каузувальна подія не відбулася, подія, яка каузується, також не відбувається [3: 1–2].

Н. Д. Арутюнова вважає, що найбільш універсальним засобом вираження каузативних стосунків є каузативні дієслова, семантична структура яких має різну міру складності. Вона може включати константу в чистому вигляді або у поєднанні з іншими [1: 6].

2. У сучасній лінгвістиці існує декілька семантичних класифікацій каузативних дієслів. Залежно від ступеню впливу каузатора виділяють маніпулятивну та директивну, або, за іншою термінологією, контактну та дистантну каузацію [2: 18]. За маніпулятивної каузації каузувальна дія відбувається за допомогою фізичної сили (пор.: англ. *to cut away, to throw, to break*; укр. *відрізати, кидати, ламати* тощо), за допомогою інструмента (англ. *to cut smth with a knife*; укр. *відрізати ножем*), директивний каузатив передбачає застосування каузатором соціальних або вербальних засобів (пор.: англ. *to confiscate, to beg, to arrest*; укр. *конфіскувати, випрошувати* тощо).

3. Суб'єкт КС може впливати на каузата, об'єкта КС, за допомогою інструмента, що передбачає безпосередній фізичний контакт. Аналіз матеріалу дослідження демонструє, що інструментальні КК можна

поділити на дві групи: КК, які містять у собі семантику використання інструментів-артефактів та інструментів-соматизмів. Наприклад:

(1) англ. *While they waited, Dodo repaired her make-up with a handkerchief* (А. Гейлі) 'Поки вони очікували, Додо підправила свій макіяж носовою хустинкою'.

(2) укр. *Мотря затулила губи хустиною, але зараз їх одтулила й сміливо спитала:— Чи вийдеш по обіді на музики?* (І. Нечуй-Левицький).

Але слід зазначити, що коли суб'єкт КС впливає на каузата або змінює його стан за допомогою інструмента-артефакта, він використовує свої руки. Тобто, можна стверджувати, що кінцевим інструментом є також інструмент-частина тіла.

Інструментами-артефактами вважаються конкретні об'єкти навколишнього світу, які були навмисно виготовлені людиною для виконання певної дії; інструментами-соматизмами вважаються частини тіла, за допомогою яких виконується каузативна дія [2: 77].

Серед усіх прикладів використання інструментів-артефактів та інструментів-соматизмів можна виділити ще один тип інструментів, який має метафоричний зміст, тому що автор намагається описати КС з нереальним сюжетом.

(3) укр. *Це Антон навмисне «охрестив» нас, «зельоних», розрізавши носом хвилью* (О. Вишня).

У прикладі (3) автор використовує слово *нос* як інструмент каузативної дії, але варто звернути увагу, що в цій каузативній конструкції виражена також семантика навмисної дії.

Аналіз емпіричного матеріалу демонструє, що в англійській та українській мовах у більшості випадків переважає використання КК з інструментами-частинами тіла. Найбільш продуктивним інструментом-соматизмом є *голова*, що складає 16 КК в англійській мові (47% інструментальних КК) і 30 КК в українській мові (44% загальної кількості інструментів-соматизмів у складі каузативної конструкції). Слід зауважити, що за допомогою інструментів-соматизмів каузатор може робити різні варіації операцій. Наприклад, дієслово в каузативній конструкції частіше за все має семантику навмисної каузативної дії, тому що суб'єкт повністю контролює свої дії. Ця дія може бути протиправною або виконуватися за допомогою фізичної сили.

Аналіз корпусу фактичного матеріалу в англійській та українській мовах демонструє, що семантика досліджуваних одиниць може містити вказівку на використання конкретного інструмента (англ. 18 конструкцій, що складає 3% від загальної кількості КК), укр. 146 конструкцій, 12% загальної кількості українських КК.

4. Застосування фізичної сили для впливу на об'єкт дії передбачає безпосередній контакт каузатора з об'єктом, на який спрямована каузація.

Маніпулятивні КК каузації фізичною силою мають імпліцитне значення використання інструмента-частини тіла. Найчастіше за все це може бути рука або різні її частини, крім того, інструментом-соматизмом може виступати нога, голова тощо. Слід зазначити, що в англійській та українській мові існує різниця між семантичною роллю іменника *голова*. Наприклад, в англійській мовах в КК *to nod one's head* слово *head* виконує роль об'єкта каузації, а в українській мові в конструкції 'хитати головою' суб'єкт використовує голову як інструмент виконання дії.

КК із семантикою маніпулятивної каузації за допомогою фізичної сили поділяються на КК із семантичною ознакою способу дії та інтенсивності фізичної сили, яка впливає на каузат. Інтенсивність фізичної сили може мати свій прояв або в самій КК за допомогою дієслова, яке буде містити сему інтенсивної фізичної дії, або за допомогою прислівників, які будуть виражати ступінь, рівень фізичної сили. Наприклад:

(4) англ. *But I do not want to open it now by force* 'Але я на хочу зараз відкривати його силою' (А. Гейлі).

(5) укр. *Благаю не відпихай його руки, приборкай свою непомірну вибагливість і гординю* (І.Нечуй-Левицький).

Аналіз корпусу фактичного матеріалу в англійській та українській мовах демонструє, що семантика досліджуваних одиниць може містити вказівку на використання каузації за допомогою фізичної сили. Каузація із семантикою використання фізичної сили є найбільш продуктивним типом маніпулятивної каузації (англ. 214 конструкцій, що складає 54% від загальної кількості КК; укр. 186 конструкції, також 46% загальної кількості українських КК).

5. Висновки:

Базовим поняттям категорії каузативності є каузативна ситуація, яка складається мінімум з двох мікроситуації, пов'язаних причинно-наслідковим зв'язком.

Використання інструмента-частини тіла є більш продуктивним, ніж використання інструмента-артефакта.

КК із семантикою використання фізичної сили є більш поширеними в англійській, ніж в українській мові.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Арутюнова Н. Д. Предложение и его смысл: Логико-семантические проблемы [6-е изд.]. М. : УРСС, 2009. 383 с.

2. Залужна О. О. Привативні дієслова в англійській та українській мовах : дис. на здобуття ст. канд. філол. наук : 10.02.17 / О. О. Залужна. Донецьк, 2014. – 283 с.

3. Shibatani M. Causativization / M. Shibatani // Syntax and Semantics / [M. Shibatani (ed.)]. N.Y., San Francisco, London : Academic Press, 1976. Vol. 5. — P. 239–294.

*Savrasova Olesia, Striuk Natalia
Vinnytsia*

USING THE PROCESS APPROACH TO FURTHER DEVELOPMENT OF WRITING SKILLS OF THE STUDENTS OF NON-LINGUISTIC SPECIALITIES

Introduction. English is the most widely used language in numerous fields, including business, governmental issues, science, innovation, and culture. It is the working language of global organisations and the most-used language of the Internet. Thus, for the students of non-linguistic specialties, learning English is a way to get access to a broader range of information, connections, and opportunities. Nowadays written communication is crucial in the modern world. E-mails, business letters, reports, action minutes, essays are a part of current culture of companies which have partners and/or branches overseas. Whereas, it is essential for students to gain understanding, experience and fluency in writing habits for obtaining a successful career.

Review of recent research and publications. The problem of writing in English language teaching was studied by foreign scientists and methodologists including: T. Hedge, A. Pincas, C. Tribble. M. Lea, B. Street, M. Baynham and S. Benesch worked on the development of academic writing. Various approaches to writing in English for specific purposes were outlined in the researches of K. Hyland. R. White, V. Arndt, R. Badger, G. Ehite and C. Hyland introduced and developed the applying of process approach. However, little research has been done in the field of using the process approach to further development of writing skills of the students of non-linguistic specialties.

Objective of the paper is to clarify the essence of the process approach, consider its stages and study the ways it can be used to further development of writing skills of the students, especially, of non-linguistic specialties.

Results of the research. The process approach is considered as a range of orientations and practices. It thus seeks to construct cognitive models of what writers do when they write, emphasising the complexity of planning, the